

Abstrakt

Název práce: Lotyšský lexikon z hlediska dvoujazyčné lexikografie:
Teoretický podklad pro tvorbu lotyšsko-českého slovníku

Autor: Mgr. Michal Škrabal

Katedra: Ústav Českého národního korpusu

Školitel: prof. PhDr. František Čermák, DrSc.

Primárním cílem práce je rozčlenit lotyšský lexikon, respektive jeho relevantní segment, do jednotlivých skupin, vymežitelných sémanticky, gramaticky, syntagmaticky, pragmaticky aj., pokusit se pro tyto třídy nalézt ideální způsob lexikografického zpracování a ten následně aplikovat na vznikající lotyšsko-český slovník (vůbec první příručku svého druhu). K tomuto účelu bylo využito moderních nástrojů, jež v nedávné minulosti radikálně změnilы způsob lexikografické práce: jednak jazykových korpusů, reprezentujících dnes autentický jazykový úzus, jednak specializovaného lexikografického softwaru TshwaneLex, ve kterém je budována lexikální databáze lotyštiny, z níž bude následně sestaven samotný slovník. Tradiční zdroje nebylo možno zcela eliminovat, už kvůli omezené velikosti lotyšského korpusu, a autor práce byl tak nucen scelit tradiční a moderní lexikografické metody. Primárním zdrojem pro něj však zůstávají korpusová data, ta jsou konfrontována s popisem v aktuálních lexikografických i obecně jazykovědných příručkách a případné rozpory jsou řešeny ve prospěch údajů nabytých z korpusů. Lexikografická řešení jsou v této práci průběžně prezentována prostřednictvím vzorových hesel. V mnoha případech jde o řešení inovační, dosud nevyužitá v žádném z dvoujazyčných slovníků s lotyštinou jako zdrojovým jazykem: i to je důsledek změny přístupu a obměny materiálové

báze. Kromě toho byly revidovány a zpřesněny rovněž některé poznatky čerpané z aktuální lotyšské mluvnice.

Ve studii je představena slovníkářská práce v celé své komplexnosti. Chystaný slovník je nejprve vymezen z hlediska typologického, stanoveny jsou jeho cíle a adresát. Následně jsou rozvrstveny zdroje pro materiálovou základnu a představen technický aspekt tvorby slovníku. Dále se postupuje od sestavení hesláře přes tvorbu jednotlivých heslových statí a doprovodného informačního aparátu až po finální fázi editace a kontrolu rukopisu slovníku. Využívá se přitom kombinované teoreticko-praktické metody: jednotlivé problémy jsou teoreticky nahlíženy s oporou v autoritativních jazykovědných příručkách a konfrontovány jak s korpusovými daty, tak s popisem ve slovnících, poté jsou popsány rozhodovací strategie vedoucí k předkládaným lexikografickým řešením. Práci uzavírá trojice případových studií, kde je na vybraných lexémech podána lexikografická praxe z bližší perspektivy.

Práce představuje záruku profesionálního, nediletantského přístupu a potřebného teoretického rámce k vlastní lexikografické činnosti a je tak pouhým předstupněm k většímu úkolu: vytvoření lotyšsko-českého slovníku. V tomto smyslu zůstává otevřená a do značné míry podmíněna jeho zdárným vydáním.

Klíčová slova: dvoujazyčná lexikografie, kontrastivní lexikografie, korpusová lexikografie, lotyšsko-český slovník, lexikografická databáze, TshwaneLex